

โครงการสินเชื่อเพื่อรวบรวมข้าวและสร้างมูลค่าเพิ่มโดยสถาบันเกษตรกร
ปีการผลิต 2568/69

1. หลักการและเหตุผล

ตามที่รัฐบาลได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2567 กำหนดนโยบายเร่งด่วนในภาคการเกษตรโดยยกระดับการทำเกษตรแบบดั้งเดิมให้เป็นสมัยใหม่ โดยใช้แนวคิด ตลาดนำ นวัตกรรมเสริมเพิ่มรายได้ และเร่งเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและราคาพืชผลการเกษตร รวมทั้งเพื่อยกระดับรายได้ของเกษตรกรจากข้อมูลพยากรณ์ผลผลิตของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรคาดการณ์ปริมาณผลผลิตข้าวนาปี ปีการผลิต 2568/69 จำนวน 27.20 ล้านตัน โดยจะออกสู่ตลาดมากในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2568 เพื่อให้การรักษาเสถียรภาพราคาสินค้าข้าวและการช่วยสนับสนุนในด้านการบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพผลผลิตให้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพด้านการเงินของสหกรณ์การเกษตรในการเก็บข้าวเปลือกไว้เพื่อรอราคาในช่วงฤดูการเก็บเกี่ยว โดยการสนับสนุนสินเชื่อเพื่อรวบรวมข้าวและสร้างมูลค่าเพิ่มโดยสถาบันเกษตรกร เพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรหรือเกษตรกรทั่วไปให้ได้รับราคาที่เป็นธรรม พร้อมทั้งเพิ่มขีดความสามารถการประกอบอาชีพและยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สถาบันเกษตรกรในการรวบรวม รับซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรผู้ปลูกข้าว

2.2 เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการประกอบอาชีพหรือยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว

2.3 เพื่อเก็บข้าวเปลือกไว้แปรรูป และสร้างมูลค่าเพิ่ม

3. เป้าหมาย

สนับสนุนสินเชื่อแก่สถาบันเกษตรกร ประกอบด้วย สหกรณ์การเกษตร กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และศูนย์ข้าวชุมชน เพื่อรวบรวมข้าวเปลือก เพื่อจำหน่าย และหรือ เพื่อการแปรรูป วงเงินสินเชื่อเป้าหมาย 15,000 ล้านบาท โดยเป็นวงเงินสินเชื่อหมุนเวียน ซึ่งจำนวนสินเชื่อคงเหลือภายในระยะเวลาโครงการฯ ต้องไม่เกินวงเงินสินเชื่อเป้าหมาย

4. วงเงินกู้

4.1 กรณีสหกรณ์การเกษตร และกลุ่มเกษตรกร

การพิจารณาวงเงินกู้ยืมจะพิจารณาจากแผนธุรกิจในการรวบรวมข้าว และศักยภาพในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตร และกลุ่มเกษตรกร โดยวงเงินกู้ตามโครงการนี้เมื่อรวมกับวงเงินกู้ตามข้อบังคับฉบับอื่น เจ้าหนี้เงินกู้อื่น หรือเงินรับฝากจากสหกรณ์อื่น และบุคคลภายนอกแล้ว ต้องไม่เกินวงเงินกู้ยืมหรือค้ำประกันที่นายทะเบียนสหกรณ์เห็นชอบปีล่าสุด

4.2 กรณีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

การพิจารณาวงเงินกู้ยืมจะพิจารณาจากแผนธุรกิจในการรวบรวมข้าว และศักยภาพการดำเนินธุรกิจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยวงเงินกู้ตามโครงการนี้เมื่อรวมกับวงเงินกู้ตามสัญญาเงินเดิมแล้วต้อง

ไม่เกินวงเงินกู้ยืมตามข้อบังคับฉบับที่ 45 (ว่าด้วยการกู้เงินของกลุ่มบุคคลฯ) ทั้งนี้ การกำหนดวงเงินกู้ได้ไม่เกิน 20 เท่าของเงินทุนตนเอง (เงินทุนตนเอง = เงินออมสัจจะของสมาชิก + เงินค่าหุ้นของสมาชิก + กำไรสะสม)

5. ระยะเวลาดำเนินการ

5.1 ระยะเวลาทำสัญญาและจ่ายเงินกู้ตั้งแต่วันที่ คณะรัฐมนตรี (ครม.) และคณะกรรมการ ธ.ก.ส. มีมติให้ความเห็นชอบ ถึงวันที่ 30 กันยายน 2569

5.2 ระยะเวลาชำระหนี้ไม่เกินวันที่ 31 ธันวาคม 2569

5.3 ระยะเวลาโครงการตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2568 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2569

6. วิธีการดำเนินงาน

6.1 ธ.ก.ส. ร่วมกับ กรมส่งเสริมสหกรณ์ (กสส.) กรมส่งเสริมการเกษตร (กสก.) และกรมการค้าภายใน (ค.น.) กำหนดหลักเกณฑ์ คุณสมบัติสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้แก่ สหกรณ์การเกษตร กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และศูนย์ข้าวชุมชน รวมทั้งกำหนดแนวปฏิบัติในการดำเนินโครงการ

6.2 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการภายใต้มาตรการรักษาเสถียรภาพราคาข้าวเปลือก ระดับจังหวัด (คณะกรรมการฯ ระดับจังหวัด)

6.3 กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และ ธ.ก.ส. ประชุมชี้แจงและประชาสัมพันธ์โครงการ แก่สถาบันเกษตรกร และหน่วยงานต่างๆ ทราบ และดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

6.4 สถาบันเกษตรกร ที่มีคุณสมบัติครบถ้วน ซึ่งประสงค์จะเข้าร่วมโครงการ สามารถยื่นความประสงค์ พร้อมรายละเอียด และจำนวนสินเชื่อ ตามวัน เวลา ณ ธ.ก.ส. สาขาในพื้นที่ และเสนอคณะกรรมการ ระดับจังหวัดเพื่อพิจารณา

6.5 คณะกรรมการฯ ระดับจังหวัด ตรวจสอบคุณสมบัติ เอกสาร และรายละเอียดที่สถาบันเกษตรกร เสนอขอเข้าร่วมโครงการ พร้อมพิจารณาความเป็นไปได้ในการดำเนินงาน แล้วสรุปผลการพิจารณาให้ความเห็นชอบในเบื้องต้นแจ้งให้สถาบันเกษตรกร

6.6 กรณีสถาบันเกษตรกรที่เคยเข้าร่วมโครงการ ให้ยื่นเสนอการขอกู้เงินจาก ธ.ก.ส. โดยไม่ต้องผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการฯ ระดับจังหวัด กรณีสถาบันเกษตรกรที่จัดตั้งใหม่และยังไม่เคยเข้าร่วมโครงการจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการฯ ระดับจังหวัดก่อน เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้ว จึงจะสามารถยื่นเสนอการขอกู้เงินจาก ธ.ก.ส. โดยใช้วิธีปฏิบัติตามข้อบังคับที่เกี่ยวข้องของ ธ.ก.ส.

6.7 กสส. กสก. กรมการค้าภายใน กรมการข้าว กรมการค้าภายใน ร่วมกับ ธ.ก.ส. ดำเนินการติดตามโครงการ

6.8 การจ่ายเงินสินเชื่อตามโครงการให้แก่สถาบันเกษตรกร ที่รวบรวมรับซื้อข้าวเปลือกจากสมาชิก หรือเกษตรกรทั่วไป ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวกับกรมส่งเสริมการเกษตร ให้จ่ายเงินค่าข้าวเปลือกตามวิธีการที่ ธ.ก.ส. กำหนดและสถาบันเกษตรกรต้องจัดทำทะเบียนการรับซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกร หากสถาบันเกษตรกรใดรวบรวมข้าวเปลือกจากเกษตรกรเพื่อเข้าร่วมโครงการสินเชื่อชะลอการขายข้าวเปลือกต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของโครงการสินเชื่อชะลอการขายข้าวเปลือก

7. อัตราดอกเบี้ยโครงการ

กำหนดดอกเบี้ยเงินกู้ตามโครงการในอัตรา MLR + ชั้นความเสี่ยง ปัจจุบัน MLR ร้อยละ 6.125 ต่อปี แต่เนื่องจากการดำเนินโครงการตามนโยบายของรัฐบาล จึงเรียกเก็บดอกเบี้ยเงินกู้จากสถาบันเกษตรกรในอัตราร้อยละ 1.00 ต่อปี โดยรัฐบาลรับภาระแทนสถาบันเกษตรกรในอัตราร้อยละ 3.50 ในส่วนที่เหลือ ธ.ก.ส. รับภาระ ระยะเวลาไม่เกินวันที่ 31 ธันวาคม 2569

ทั้งนี้ หากไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์โครงการฯ และหรือสิ้นสุดระยะเวลาโครงการฯ ให้คิดอัตราดอกเบี้ยตามหลักเกณฑ์ปกติของ ธ.ก.ส.

8. หลักประกัน

ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ ธ.ก.ส. กำหนด

9. อำนาจการอนุมัติสินเชื่อ

อำนาจการอนุมัติสินเชื่อให้แยกต่างหากจากอำนาจอนุมัติปกติของ ธ.ก.ส. ที่เห็นชอบไว้แล้ว เพื่อความคล่องตัวในการดำเนินโครงการตามนโยบายของรัฐบาล

10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

10.1 ช่วยเสริมสภาพคล่องให้แก่สถาบันเกษตรกรในการรวบรวม แปรรูปข้าวเพื่อรอจำหน่ายประมาณ

1.50 ล้านตันข้าวเปลือก

10.2 เกษตรกรผู้ปลูกข้าวจะได้รับประโยชน์จากโครงการ

10.3 สถาบันเกษตรกร มีความเข้มแข็งในการดำเนินธุรกิจรวบรวมและแปรรูปข้าว

11. งบประมาณที่ขอจัดสรร

งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินโครงการ ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{วงเงินชดเชยดอกเบี้ยจากรัฐบาล} &= \text{วงเงินสินเชื่อที่จ่ายให้สถาบันฯ} \times \text{อัตราดอกเบี้ยที่ขอชดเชย} \\ &\quad \text{จากรัฐบาล} \times \text{ระยะเวลา 15 เดือน} \\ &= ((15,000 \times 3.50 \%) / 12) \times 15 \\ &= 656.25 \text{ ล้านบาท}\end{aligned}$$

โดยขอให้กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการคลัง และสำนักงานงบประมาณ จัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2570 คือ ธ.ก.ส. เต็มจำนวน และให้นำค่าใช้จ่ายที่ถูกปรับลดลงจากที่ธนาคารเสนอเป็นส่วนหนึ่งในการปรับตัวชีวิตทางการเงินที่เกี่ยวข้องตามบันทึกข้อตกลงการประเมินผลการดำเนินงานรัฐวิสาหกิจ เพื่อบวกกลับเป็นรายได้ทางบัญชีสำหรับการคำนวณการจัดสรรกำไรสุทธิ และแยกบัญชีการดำเนินงานตามโครงการนี้ ออกจากการดำเนินงานปกติภายใต้ระบบบัญชีธุรกรรมนโยบายรัฐ (Public Service Account : PSA)

12. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรมการค้าภายใน กรมการค้าข้าว กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และ ธ.ก.ส.
